

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR NOSZKÓ ISTVÁN
 budapesti lelkész. rákoskeresztúri lelkész.
 FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN BLATNICZKY PÁL
 ágfalvi esperes-lelkész. cinkotai lelkész.
 GÖMÖRY JÁNOS
 eperjesi főgym. igazgató.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre . . . . . 14 K
 Félévre . . . . . 7 K
 Egyes szám ára . . . . . 40 f
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal . . . . . 40 K
 Allandó hirdetések megegyezés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Prof. püspökök állami hozzájárulással való javadalmazása.** —
Autonomia és discretionalis jog. Okolicsányi Gyula. — **Zsinati bizottsági ülés.** — **Belélet**
Pályázatok és hirdetések.

Prof. püspökök állami hozzájárulással való javadalmazása.

Ez a kérdés az elmúlt héten tartott prof. bizottsági üléseken, most már jó egynéhányadszor, értesülésünk szerint ismét szóba került. Foglalkozott vele a a közös protestáns püspöki conferentia s érintve volt egy, a közelmúltban szervezett más felekezetű püspökséggel kapcsolatosan a közös prof. bizottsági ülésen is. S bár ez az utóbbi ülés a dolog érdemébe nem bocsátkozott belé, bizonyára azért, mert az incidentaliter való tárgyalást az ügy fontosságához képest s a rendelkezésre álló néhány pernyi idő rövidege miatt nem találta megengedhetőnek, — mi mégis hivatottaknak és kötelezetteknek érezzük magunkat e kérdésnek nemcsak ez alkalommal is tárgyalására, de szakadatlan felszinen tartására és megérlelésére — egészen addig, míg az végleges és kedvező megoldást talál. Kötelez reá minket a múltban elfoglalt álláspontunk, számos, e tárgyban lapunk hasábjain közölt fejtegetésünk, benső meggyőződésünk, egyházszeretefünk.

Ugy tapasztaljuk a lelkészi és a tárgyilagosan gondolkozó világi körökben egyaránt, hogy püspökeink javadalmának állami hozzájárulással leendő korszerű

rendezését mindnyájan méltányosnak, kívánatosnak, s más felekezetekkel szemben egyuttal jogos, mert törvényes alapon álló törekvésnek tartják. Aligha tévedünk, ha azt hisszük, hogy e célra rendezendő esetleges plebiscitum, vagy az egyházközségek megszavaztatása, azt eredményezné, hogy a votumoknak legalább $\frac{1}{10}$ része lelkesen követelné e kívánság teljesítését. Hiszen a mi józanul, igazságosan érző és ítélő népünk látja azt a helyzetet, a melyben püspökeink más tekintélyes közállást betöltő egyénekkkel, vagy, a miről egy nap alatt nem is lehet beszélni vonatkozásban ő velők, más vallásu egyházfőkkel szemben vannak. Ez a helyzet, ebben a vonatkozásban már nem is a tisztles szegénység helyzete, hanem ennél jóval kevesebb! A mit püspökeink az egyházkerületektől javadalmazásként kapnak, azt tulnyomórészt kénytelenek *egyházi hivatalos ténykedéseikkel kapcsolatosan* ki is adni. Köztudomásu, hogy örökös ide oda utazásaik, az egyházi és világi társadalomban való szereplésük költségeire elköltik busásnak épen nem mondható jövedelmüket, s arról, hogy családi életükben, otthonukban, nyilvános fellépésükben, a közjótékonyság gyakorlásában mindazt az igényt, a melyet a finom distinctiókra képtelen társadalom velők szemben táplál,

csak valamennyire is ki tudnák elégíteni, szó sem lehet. Ez a félszeg helyzet igen sokszor megalázó összehasonlításokra ad alkalmat, nagyon érzékeny kérdésekben pedig — az egyház szempontjából — még szégyenérzetet, restelkedést is vált ki. Hogy az egyház maga, a mai társadalmi elhelyezkedésben, ennek hasznát nem látja, az több, mint bizonyos. Hát bizony erre az ügyre nagyon is ráfér a tisztességes rendezés, — sőt, a mint érdekelt körökből tudjuk, maguk a püspök urak a mai drágaság mellett hovatovább türhetetlennek kezdik érezni ezt a helyzetet, úgy, hogy ez a kérdés kezd már egyházunk égető rendezésre váró kérdései sorába emelkedni. Tudomásunk van róla, hogy van több rendbeli esperességi és kerületi határozat, a mely részben minden előfeltétel nélkül, részben azon feltétel alatt mondja ki a a rendezés szükségét, hogy előbb a lelkeszi javadalom rendeztessék; de olyan esperesség vagy kerület a mely nem óhajtott volna a kérdés korszerű rendezését, egy sem akadt. Azóta a lelkeszi javadalom rendezése dolgában két ízben is alkotott már új rendszert a törvényhozás, bár elismerjük és hangoztatjuk, hogy még mindig nem kielégítően, püspökeink javadalma pedig ma is ott áll, a hol 20–30 év előtt. Pedig a ki a drágasági viszonyokat figyelmére méltatja, az nagyon jól tudja, hogy még csak 15–20 év előtt is a tízezer korona kétszer, vagy többször annyit ért, mintma ugyanannyi összeg. Ha csak tehát személyes ellenséges érzéssel, vagy irigy szemmel nem nézzük ez ügyet, — ezt pedig igazán nem merjük feltételezni egyetlen számottevő egyházi tényezőről sem, — lehetetlen be nem látni, hogy elérkezett, most már az egész egyházat erkölcsien kötelezőleg a legutolsó órája a rendezés szükségének.

Két ellenérvet szokás ezzel szemben felállítani. Az egyik az, hogy püspökeinket nem szabad anyagi kérdések

tekintetében függésben tartani a mindenkori kormánytól. Erre a felelet az, hogy püspökeink nem a kormánytól, de a magyar államtól, magyar nemzettől kérik és kívánják javadalmuk rendezését és nem kívánják azt közvetlenül az ő személyökre, de a közigazgatási költségekre adott állami hozzájárulás emelése által magára az egyházegyetemre szóló utalványozás alakjában. — A másik ellenérv az, hogy a mi püspökeink nem dignitáriusok, de functionáriusok, tehát nem kívánhatnak olyan anyagi ellátást, mint a dignitárius állást betöltő kath. főpapok. (Ezt az érvet gj. Tisza István használta). Erre a felelet az, hogy a magyar nemzet a magyar állam szempontjából akkor, a mikor polgárainak adófilléreiből *dotációkat* ad, teljesen közömbös az, hogy az illető egyházak saját maguk körén belül megalkotott szervezetük révén milyen természetű megbizást adtak püspökeiknek; dignitáriusit-e vagy functionáriusit, a magyar államnak *egyenlő* mértékkel kell mérnie, ez itt a fő, ez a törvényes álláspont az 1848 XX. t.-c alapján.

Hisszük és reméljük, hogy ezen fejtegetéseink után maguk, a gavallér feljogásukról ismert kerületi és egyetemes felügyelőink és főgondnokaink fogják gavallér uri kötelességüknek tartani, hogy elnöktársaik ezen égető anyagi érdekét felkarolják és már a legközelebbi állami költségvetéssel kapcsolatban érvényre juttassák.

Autonomia és discrecionalis jog.

Magyarhoni evangelikus zsinatunk ülései alatt mind jobban és sűrűbben hozatik kapcsolatba a mindnyájunk részéről oly féltékenyen őrzött és védett protestáns autonomia a mumusnak odaállított discrecionalis joggal. Hadi lábön áll a két ellenkező véleménynek tábora. Achilles sarkának nézik sokan autonómiánk lábán a discrecionalis jogot, —

nap nap mellett jelennek meg egyházi lapjainkban cikkek, külön is nyomtatványok úgy az egyik, mint a másik iránynak védelmezői sorából.

Szerény felfogásom szerint a mi autonomiánk az egyházi életben mást nem jelenthet, mint jelent egy jogállamban a jól felfogott szabadságnak érvényesülése. Független, művelt gondolkodású társadalomban és jog államban a szabadság valóságos áldást, megbecsülhetetlen kincset jelent a polgárok életében, mert nem csak ideális, hanem nemes és önzetlen céloknak szolgálatában áll; a hol azonban a szabadság önző céloknak teljesítésére szegődik, a hol egyesek és testületek a magukhoz ragadott hatalomnak bilincseibe verik azt, vagy ahol túltengésbe megy át, nem szabadság az többé, hanem zsarnokság s illetőleg szabadosság. Ugyan ezt merném én a mi protestáns autonomiánkról is összehasonlításképpen állítani. Bölesen át gondolt szabályrendeleteinkben, jól megszerkesztett törvényeinknek birtokában, akkor, midőn azoknak végrehajtását lelkiismeretesen, a közegyház javára teljesítjük, az autonomiát ugyan veszély fenyegetni sem egyházunk körén belül, sem pedig kívülről nem fogja.

Midőn igenis vallom, hogy minden jognak és hatalomnak magából az egyházközségből kell kiindulnia, midőn egyházi létünknek biztosítékait, basisát democraticus fejlődésünkben keresem és találok meg, midőn egész szervezefünket ezen alapra kívánom én szikla szilárdan elhelyezni, távol sem érzem magamat a következetlenség vádjával illetettnek, ha nyiltan és bátran kimondom a szót, hogy autonomiánkat én a discretionális jognak beiktatása mellett a legtávolabbról sem látom veszélyeztetve.

Annyi köze van az autonomiának a discretionális joghoz, mint a hajdunak a harangöntéshez.

Ne állítsunk mi fel az önérzétesen felébredett lelki ismeret szabadságának

felvilágosult korában, igaz protestáns önérzettől megdobbant szívünk érzései mellett boszorkányokat, melyeknek létezését már böles Kálmánunk törvényileg perhorreskálta, ne állítsuk oda a gyermekek ijesztésére alkalmas mumust. Nagy gyengeségünket jelentené, ha minduntalan autonomiánk sérelmének kaptárára óhajtanánk minden kicsinyes oda nem tartozó kérdést vonni, mert különben oly nevetség tárgyává tennők magunkat, mint az a pap, ki midőn kolera veszélyes időben a falu közepén levő parochiális udvarán felzsufolt, az ott penetrans illatot terjesztő, ott erjedő trágyát a közigazgatási hatóság ismételt felhívása dacára ott türte s midőn ezért elbirságolták, ebben a tényben is az autonomiának sérelmét látta, panaszt és fegyelmet jelentett be az egyházmegyéhez a történetesen evangélikus főbíró s egyházmegyei tisztviselő ellen.

Ugyan kérdem bárkitől is, higgadt gondolkodás, fontolgató mérlegelés után, a kerület két illustris vezetőjéről, elnökségéről feltehető-e, hogy a discretionális jogot egyenesen az autonomia megkezdésével, annak megrontására, kijátszására tendáló, előre megfontolt célzattal igyekeznek kijátszani? Feltehető-e a kerület kiválasztott, a többségnek szeretetéből és bizodalomból oda állított püspökről, kerületi felügyelőjéről, hogy a discretionális jogát, akár a nem kívánatos politikai tekintetek, akár személyes természetű motívumok alacsony niveaujára súlyesztődve és saját hatalmi kérdésének tekintve, a közegyház jól felfogott érdeke és java kárára gyakorolhassa?

Valjon ilyen elnökséget csak egyetlen egy kerületünk is képes lehet magának kiválasztani. Hiszen az ő személyük mögött egy nagy múlt áll, egyéniségük, gondolkodásuk, egész lényük közismert dolog abban a kerületben. És ha mégis lehetne rá példa? Valjon feltéve, de semmi képen sem engedhetve meg, ha az egyik elnök társ ilyen értelemben

gyakorolni szándékoznék is ezt a jogot, feltehető-e másik társáról, hogy az szó nélkül hozzájárul ahhoz? De tiszteletteljesen kérdem, ha világesodájára, mindketten rutul visszaéltek a discretionális joggal, zsarnoki önkény vezette eljárásukban, valjon ilyenek csak egy percig is megállhatnak-e a fórum előtt? A protestáns lelkiismeretbeli szabadságnak kérlelhetetlen menyköve menten elsőpörné őket helyükről. Hiszen ilyen esetben nem is kellene a törvényes represzáliákkal (fegyelmi) élnünk, elégségesnek tartom, ha egy kerületi közgyűlésnek többsége bizalmatlansággal illeti az ilyen váddal terhelt elnökséget s már is helyre állt a cselekményük folytán meghibbant jogrend.

A discretionális jognak megadása nélkül csoda gombok is teremhetnek. Egy elvakult, tájékozatlan, magára hagyott egyház fegyházviselt, vagy más erkölesi fogyatkozásokban, társadalmilag megbélyegzett, erkölcsökben megsebzett egyént választhat Isten igéjének, hirdetőjéül, — de megválaszthatja az evangelisált egyháznak egyenes, megrögzött ellenségét, megrontóját, anti Krisztusát is!

Hallom az ellenérvet: „az ilyen választás meg nem állhat, megerősítésre nem számíthat, az ilyen papot beiktatni nem lehet!” Igaz! (Ist a felfogásban tévedés van, mert bizony be kell a törvényesen megválasztott lelkészt iktatni, mert a lelkész választás mai törvényeink szerint megerősítésre nem szorul s csak keresettel, esetleg, ha a zsinat így állapítja meg, felebbezéssel támadható meg. Szerk.) De a botrány már is megtörtént, mely nem csak annak az egyháznak, de egész honi egyházunk egyetemének válnék szegyenére.

Az autonomia nem köpönyeg, melylyel jogosulatlan ténykedéseket takargatni lehessen, melybe minden lopott malacot, hamis árucikket ellehessen rejteni. Az autonomia a mi védpajzsunk, nyílt védel-

met biztosít, az autonomia egy magas piedestál, melyet kell, hogy a zsinat által hozott, jól átgondolt, bölcsen mérleget, a mi megélhetésünket biztosító okos törvények védelmezzenek!

Budapesten 1914 Május hava 14-én

Okolicsányi Gyula

a nógrádi ev. egyházmegye felügyelője,
zsinati tag.

Zsinati bizottsági ülés.

A zsinati pénzügyi, háztartási és lelkész fizetésügyi bizottság április 21-én tartotta meg ülését. Az ezen ülésen felvett jegyzőkönyvet egész terjedelmében közöljük, hogy t. olvasóink teljes képet nyerjen ezen bizottság működéséről.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Budapesten a zsinati pénzügyi, háztartási és lelkész fizetésügyi bizottságnak 1914. évi április 21-én tartott gyűléséről.

Jelen vannak: Sztéhló Kornél elnök, Gyürky Pál és Dr. Flórián Károly előadók, Csemez Elek, Doleschall Lajos, Materny Lajos, Okolicsányi Gyula, Schleiffer Károly, Dr. Vannovics János, Varga Gyula, Magyary Miklós bizottsági tagok, az utóbbi ugyanis mint jegyző.

I. Elnök melegen üdvözölvén a bizottság tagjait, az ülést megnyitja és bejelenti, hogy a bizottság a Gyürky Pál előadó által készített s már közzétett „Lelkészfizetési törvényjavaslat”-ot fogja tárgyalni.

II. Gyürky Pál előadó kijelenti, hogy midőn megbízatása alapján, a lelkészfizetése felett gondolkodott, két főszempont szolgált munkálatánál irányadóul, az egyik: valamennyi lelkészre kiterjedjen a rendezés áldása, másik: oly módon oldani meg a fontos kérdést, hogy az állam általi majdani újabb rendezésnek elébe ne vágjunk, erre pedig az egyetlen expediens: a *családi pótlék* beállítása, amelyet az állam tudvalevőleg nem számít fel a fizetések megállapítása alkalmával.

Egyben tudatja előadó azt is, hogy munkálata közreadása után mérlegelve javaslata kivihetőségét, a korpótlékokról szóló résznél módosításokat fog tenni.

Ajánlja munkálatnak a tárgyalás alapjául leendő elfogátását.

III. Schleiffer Károly az általa készített s a tagokkal közölt javaslatát ismerteti jelzésével annak, hogy ő nem a 2400 K. alapfizetés érdekében száll sikra, mert ezáltal összeütközésbe kerülne az 1898. évi congrua törvénnyel, valamint

az 1913. évi korpótléktörvénnyel, de meg fedezeti forrás hiánya miatt a 2400 koronás minimum a zsinati törvénybe nem állítható be, hanem ha az állam az egyház egyetem kezéhez szolgáltatna a congrua s korpótléktörvényben ev. egyházunknak biztosított pénzösszeget, ennek felhasználásával a lelkészi javadalmak az egyház saját hatáskörében leendő új összeírása esetén, nagyon is megközelíthető lenne a 2400 boronás minimum. Barátja a gyermek nevelési pótlékadásnak, de családi pótlékban nem kívánja részeltetni a feleséget, valamint a nőtlen s gyermektelen lelkészeket.

IV. Megkezdődvén az előadói javaslat feletti általános vita, az összes felszólalók méltányolva Gyükry Pál előadónak mélyreható tanulmányra valló, a fontos kérdésnek minden részleteire kiterjeszkedő és jóindulat sugallta munkálatát, melyért előadó a lelkészi kar hálájára érdemes, a javaslatot általánosságban és részletes tárgyalás alapjául elfogadták, annak hangsúlyozása mellett, hogy mivel ezidőszert az államtól a lelkészi fizetések feljavítására segínyt nem nyerhetünk, magának az egyháznak kell dűlőre vinni — lehetőség határain belül — a rendelkezésre álló eszközökkel a megoldásra jogosan váró kérdést.

Részletes tárgyalás.

1. §. Elfogadtatik ezen kiigazítással: „egyház-községi tisztviselői jogviszonyának természetes folyamánképen.“

2. §. Elfogadtatik.

3. §. Elfogadtatik azzal, hogy az „az egyházmegyeileg“ kitétel helyébe irandó: „illetékes felsőhatósága által.“

4. §. Elfogadtatik.

5. §. E § helyébe Magyar Miklós bizottsági tag rámutatva azon közismert tényre, hogy a lelkészi javadalmi tételeknek természetben történő kiszolgáltatási módja rontja meg sok egyházban az egyházi tisztviselők s a fizetést természetben szolgáltató egyháztagnak közt az áldásos működés feltételét képező békességet, de meg a mai kor követelményeivel egyáltalában nem egyeztetők össze azok a természetbeni fizetési tételek, melyek a multban helyénvalók lehettek s mert a mostani zsinat feladatához tartoznék — szerinte — a hiványok korszerű átalakítása, a következő új §-t ajánlja:

„A lelkészi alapfizetés alkatrészeit kitevő természetbeni járandóságokat, a zsinati törvény hatályba lépte után a járási (vagy városokban polgármesteri) közig. hatóság a legutóbbi 10 évi átlag szerint értékeli a lelkész meghallgatásával s az értékelés összegét, valamint a készpénzbeli fizetést, az egyházközség körébe tartozó hitsor-

sokra, a közadók módjára a községi (városi) előjáróság veti ki, szedi be s szolgáltatja át az adóhivatalnak, a honnét a lelkészek alapfizetésük ezen részét évnegyedenkénti előleges részletekben kapják. A lelkészi javadalomhoz tartozó ingatlanokra e rendelkezés nem vonatkozik.“ A bizottság nagy többsége az indítványozott új paragrafust elveti azzal, hogy az beleütköznék az 1898. évi congruatörvény szellemébe s sértené a lelkészek anyagi érdekeit s fenntartja az 5-ik paragrafust teljes egészében, mégis törölve e kitétel „az egyházmegyei elnökségnek hozzájárulása, illetőleg.“

6. §. Elfogadtatik.

7. §. Magyar Miklós bizottsági tag a következő szakasz felvételeit ajánlja; „A lelkésznek járandóságait az egyházközség gondnoka (pénztárosa) tartozik beszédni a lelkész közremöködése nélkül.“ A bizottság az indítványozott szakaszt egyhangulag elfogadja s a javaslat 7 paragrafusának elejére helyezi.

8. §. Elfogadtatik azzal, hogy „állami és községi“ szavak töröltenek s „terheket“ szó elébe „köz“ szó tétetik.

9. §. Elfogadtatik.

Congrua.

A 10. és 11. §. helyébe a következő új

10. §. lép: „A lelkészi és segédlelkészi jövedelem kiegészítéséről ez időszert az 1898 évi XII. illetve 1909. évi XIII. t. cz. intézkedik.“

11. §. lesz a mostani 12-ik, de e bővítse a lelkész szó után: az „egyház-község hozzájárulása és . . .“

Korpótlék.

Az előadó eredeti javaslatának 13. 14. 15. 16. 17. 18. §-ait részben törölvén, részben újakkal helyettesítvén, a bizottság egyhangulag hozzájárult az újakhoz, amelyek szószerint így következnek:

11. §. Az államkinestárból jár a korpótlék azon lelkészek részére, akik az 1913. évi XXXVIII. t. c. alapján birnak arra igénnyel, az ugyanazon törvényben meghatározott feltételek s korlátok között s azon törvény 4. §-ában megszabott mérték szerint.

13. §. Azon lelkészeket, akik az 1913. 38. t. c. korlátozó határozmányai következtében az ugyanazon törvény 4. §-ában megszabott korpótlékhoz csak részben, vagy egyáltalában nem birnak igénnyel, az egyetemes egyház látja el korpótlékkal a vallás és közokt. miniszter által folyósított államsegélyből, az ennek kiutalásánál a miniszter által az illető lelkészek számára egyenkint megállapított mennyiségben. E korpótléket az illető lelkészek csak addig igényelhetik

az egyetemes egyháztól, amíg a kormány a megfelelő államsegélyt folyósítja.

Az eredeti javaslat 19. §-ában megnevezett horvát-szlavonországi területen működő, de a magyar egyetemes egyház kötelekében álló lelkészek korpótléka felett vita fejlődven ki, Okolicsányi Gyula a korpótlékban való részesültetésüket ellenzi, Materny Lajos és Magyary Miklós a korpótlék megadását javasolják, ha a horvát-szlavonországi hívek a magyarhoni egyháztagok által fizetett közalapi járulékokat vállalják, mire Gyürky Pál előadó javaslatára kimondja a bizottság, hogy a horvát-szlavonországi lelkészeknek csak az esetben lesz igényük a kor és családi pótlékhoz, ha a magyarhoni egyház terheire a magyarországi hívekkel egyenlő arányban járulnak. Az eredeti javaslat 19. 20. 21. §-ai töröltetvén, új paragrafusokként a következők vétettek fel:

14. §. Az egyetemes egyház a 21. §. alapján létesített pótlék alap jövedelméből korpótlékban részesíti a következőket:

a) A Horvát-Szlavonország területén működő, de a magyarhoni egyet. ev. egyház kötelekében álló lelkészeket, ha az ottani egyházközségek híveivel egyenlő arányban járulnak az egyetemes egyház terheire.

b) A négy egyházkerület mindegyikében egy-egy püspöki irodavezetőt és egy-egy püspöki missionárius lelkészt, még pedig a 13. §. alapján járó lelkészi korpótléknak megfelelő összegben.

c) Azon rendes hitoktatókat és rendes kántorokat, akik az egyet. egyház nyugdíj intézetében tagsági joggal bírnak, még pedig 5 évi szolgálat után 200 K., 10 év után 400 K., 15 év után 500 K., 20 év után 600 K. és 25 év után 700 K. együttesen számított összegben.

Úgy az a), valamint a b) c) pontban jelzett igényesek szolgálati ideje a 13. §. keretébe tartozó lelkészekéhez hasonló módon számítandó.

E pontokban szabályozott korpótlék a 14. §. szerint igényes lelkészek korpótlékhoz kötött; minnélfogva az utóbbinak a jövőben netán bekövetkező megszüntetése, maga után vonná egyidejűleg az előbbinek is a megszűnését.

15. §. lesz az eredeti javaslatban foglalt 22. §. azon változtatással, hogy „korpótléknak“ szó helyett „korpótlékoknak“ irandók.

Családi pótlék.

16. §. lesz az eredeti javaslatnak változatlanul elfogadott 23. §-a. Az eredeti javaslat 24. §-a töröltetvén a bizottság egyhangulag megszünteti a cungruás és nem cungruás lelkész közti különbséget.

A nők és gyermekek családi pótléka kérdésénél vita fejlődven ki, Okolicsányi Gyula a feleségnek 250 koronát, a gyermekeknek a 3-ik gyermektől felfelé 100—100 koronát javasol. Vannovics János minden gyermeket kíván családi pótlékban részesíteni, de a feleséget nem.

A kérdés szavazás alá bocsátatván, a többség kimondja, hogy a feleség után is számítandó családi pótlék, nemkülömben a 10-ik életév betöltésétől számítva minden gyermek után neveltetési pótlék tekintet nélkül a gyermek nemére a 24-ik életév betöltéséig, ha csak a gyermek előbb is nem jut keresetnek, avagy a leány előbb férjhez megy. A gyermekeknek a lelkész lakóhelyén kívüli iskoláztatási költségeiről ezenkívül az 1913. évi egyetemes közgyűlés által szabályrendeletileg létesített alap gondoskodik, amely alapot a zsinat érintetlen hagy. A családi pótléket az özvegy lelkész tovább kapja. A családi illetve neveltetési pótlék összegét a bizottság május végén, avagy június első hetében tartandó ülésében állapítja meg.

17. §. A lelkész családi pótléka neje után évi . . korona; minden 10 éven felüli gyermeke után, tekintet nélkül nemére, a 24-ik életév betöltéséig, nevelési pótlék évi . . korona. A családi pótlékre az özvegy lelkésznek is igénye van.

A gyermekeknek a lelkész lakóhelyén kívüli iskoláztatási költségeiről ezenkívül az 1913. évi egyetemes közgyűlés által szabályrendelettel létesített alap gondoskodik, amely alapot a zsinat érintetlen hagy. A pótlékok április 1. és okt. 1-én félévi részletekben folyósíttatnak.

18. §. lesz az eredeti javaslatnak változatlanul elfogadott 26. §-a.

19. §. A rendes lelkészekén kívül a 17. §-ban megnevezett pótlék élvezetében részesülnek a 18. §-ban foglalt megszorítással a püspöki irodavezetők, másodlelkészek, püspöki missionárius lelkészek. Az egyetemes nyugdíjintézetnek rendes hitoktató és kántor tagjai ellenben a 17. §-ban magállapított pótlékok felét kapják.

20. §. A családi pótlékok fedezése céljából az egyetemes egyház pénztárával kapcsolatosan, egyetemes egyházi lelkészi pótlékalap létesítetik. E pótlékalap fedezi a 14. §. szerint rendszerezett korpótlékokat is.

Az eredeti javaslat 29. §-ának tárgyalásánál az adócsökkentési segélynek mostani rendeltetésétől szándékolt elvonása mélyreható vitát váltott ki, nevezetesen: Okolicsányi Gyula ellenezte az elvonást, mert az adósegélyes egyházak ezen segélyre támaszkodással rendezték be háztartásait: Varga Gyula hozzájárulva Okolicsányi nézetéhez, rámutat a múlt évben az egyetemes bizottsághoz benyújtott azon javaslatára, hogy

adjon az alapra: 1) az egyetemes egyház ezer koronát az újabban nyert pótállamsegélyből, 2) a közalap $\frac{1}{2}$ százalékkal emeltessek fel e célra, 3. minden lelkész korpótlékának $3\frac{1}{2}\%$ -át fizesse az alapba. Magyary Miklós a lelkészek önértékét látná sértve abban, ha valamely koldus gyülekezetétől az államsegély elvonatnék azért, hogy azt a lelkész kapja, másrészt az adósegélynek a gyülekezetektől a lelkész részére lefoglalása, a lelkészek elleni izgatásra alkalmas, de az egyházi közérdekre káros eszköz lenne, szintén ellenzi a mostani adócsökkentési segélynek elvonását s indítványt tesz, hogy kérje fel az egyetemes egyház a magas kormányt az egyházi adó újabb leszállítása céljából oly segély megadására, amelyből az előálló különbözet elégséges lenne a javaslatban foglalt tervek kivételére. Más expediens ez idő szerint nem kínálkozik, mert a lelkészi fizetések közel jövőbeni feljavítását az államtól várni nem lehet, valamint céltalan az a kívánság, amelyet Schleiffer Károly beadott javaslatában felemlit, hogy az állam bocsássa az ev. egyház rendelkezésére a congrua és korpótlék törvény szerint az ev. lelkészeknek járó összeget, amellyel a lelkészi javadalmaknak egyházi uton történő újabb összeírása esetén tekintettel a termények mostani magas árára, fel lehetne emelni a lelkészi javadalmakat, mivel az állam hazafias és egyéb szempontok teljesítéséhez köti a személyekre szóló fizetés kiegészítési és korpótlék összegek folyósítását s e fegyvert kezéből nem adja ki.

A kérdés szavazás alá bocsáttatván, az elnök határozatilag kimondja, hogy a bizottsági tagok többsége nem fogadja el ez előadó javaslat azon részét, amely a mostani adócsökkentési segély elvonását célozza a pótállamalap javára.

IV. Miután az elnök a kisebbség óhajához képest a többséget új fedezeti forrás keresésére kérte fel, a bizottsági gyűlés további tárgyalásait a bizottsági tagok hozzájárulásával május végére, illetve június első hetére halasztotta. H. m. f. Sztehlo s. k. biz. elnök. Jegyezte: Magyary Miklós bizottsági jegyző s. k.

BELÉLET.

A gömöri ág. hitv. ev. egyházmegye megüresedett segédlelkészi állására Mácsay Lajos eperjesi IV. éves hittanhallgatót hívta meg, aki állását július 1-én fogja elfoglalni.

Felügyelő választás. Az alsómaróci ev. gyülekezet felügyelőjéül megválasztotta Kolozsvári Ferenc mezővári áll. isk. igazgató-tanítót.

Halálozások. *Perényi Rezső* aszódi igazgatótanítónak s a pestmegyei evang. tanítóegylet elnökének és nejének kedves leánykája: *Bözsike* életének 9-ik évében, folyó évi május hó 7-én, hosszu és gyötrelmes szenvedés után Megváltója által vezetve jobblétre szenderült. Temetése május hó 9-én ment végbe. A fájdalomtól megtört szülői szívet vigasztalja meg az Ur.

Elversz Ottó kácsfalui ev. egyház egy évvel ezelőtt megválasztott világi felügyelőjét e hó 18-án az Eszék melletti Anna pusztán nagy részvét mellett temették el. A temetésén az eszéki, kácsfalvi és magyarbólyi lelkész mondott bucsu beszédet, illetve imát. — A család koronáját, a kácsfalui egyház rövid működése alatt is áldozatkésznek (csak nem rég egy toronyórával ajándékozta meg a gyülekezetét) bizonyult nemeslelkű vallásos felügyelőjét vesztette el benne.

Kund Sámuel vasi közép esp. és répcelaki lelkészt nagy fájdalommal látogatta meg az Ur, a midőn szerető nejét *Ebenspanger Rózát* 71 éves korában hosszu betegség után magához szolitotta. Legyen az elfáradt hitvesnek pihenése csendes, emléke áldott s a vigasztalásnak Ura a gyászoló lelkésztestvérünkkel s enyhítse fájdalmát.

Lelkészwálasztás. A *lajoskomáromi* ev. gyülekezet *Szabó János* izményi lelkészt választotta meg pásztorául. Kísérje az Ur áldása új gyülekezetébe.

Esküvő. *Molnár Gyula* magyarszombathelyi lelkész testvérünk április végén lépett házasságra a beledi egyház templomában *Karsay Imre* volt szilsárhányi lelkész leányával: *Irmával*, Az Ur áldása növelje boldogságukst.

Nyugalomba vonulás. *Hajcsy Kornélia*, a rozsnói evang. kerületi polgári leányiskola érdemduis tanítónője folyó évi május 1-től kezdve nyugalomba vonult.

Kitüntetés. Őszinte örömmel adunk hirt arról a kitüntetésről, a mely *zolyomi Dr. Wágner Gézá*t, a budapesti egyházmegye felügyelőjét, a prot. árvaegylet alelnökét, sok sok fővárosi intézmény és egyetemes egyházunk egyik vezér-emberét érte, a midőn őt Ő Felsége a közügyek terén kifejtett buzgó tevékenységeért udvari tanácsossá nevezte ki. Szerény lapunk is őszinte barátját tisztelheti Dr. Wágner Gézában. Áldja meg a kegyelem Ura hosszu élettel, hogy ezen magas helyről jött kitüntetésnek jó erőben és egészségben övéinek boldogságára sokáig örvehessen.

Lemondás a zsinati tagságról. *Stettner Gyula* vasi felsőegyházmegyei főesperes betegeskedése miatt lemondott a zsinati képviselőségéről.

A dunánt. gyámolda tudvalevőleg 1909. évi március hó 17-én tartott közgyűlésén felszámolt. A közgyűlés e határozatát a gyámolda sok tagja sérelmesnek tartotta és tartja most is még, amikor már folyamatba jött a befizetett tőkéknek visszafizetése. Egy volt gyámoldai tag sérelmének orvoslása végett a Dllközokt. miniszteriumhoz fordult. A miniszter e kérvény tárgyában a következőkép határozott B. vármegye közönségéhez intézett leiratában: a dunántuli ev. egyházkerület a folyamodó által igényelt évi 210 K. gyámpénznek megfizetésére nem kötelezhető. „A kérdéses gyámolda szervezeti szabályainak 42. §-a ugyanis jogot ad az egykerül. közgyűlésnek arra, hogy a szabályokon idővel a szükséghez képest változtathasson. Ezzel a jogaival élt az egykerül. gyűlés, amikor az 1909. márc. 17-iki gyűlésen kimondta, hogy mivel a gyámolda alapot régi szervezetében többé fenntartani nem tudja, az alapot ezenül csupán segélyezésre fogja fordítani és csak az eddig már esedékesé vált nyugdíjárulékokat szolgáltatja továbbra is ki; azoknak pedig, akiknek igénye csak az egykerül. gyűlés határozata után nyílik meg, csupán a befizetett kamatnélküli tőkét adja vissza. Mivel pedig a kérdéses gyámolda szervezeténél fogva külön magán nyugdíjintézetnek nem tekinthető, hanem jótékonycélu társulásnak, amely elvállalt kötelezettségeinek a lehetőséghez képest eleget is tett, nem látok jogalapot arra, hogy a kérdéses határozat folyamodó kérelméhez képest megváltoztatható legyen és pedig annál kevésbé, mert a panaszos annak idején az alapszabályokat módosító határozat ellen jogorvoslatot nem élt.“

A kőszegi felső leányiskolának fejlesztése. A kőszegi felsőbb leányiskola helyi bizottsága újból foglalkozott az intézetnek fejlesztése kérdésével és legközelebb tartott ülésén elhatározta, hogy a kerület elé azt a tervet viszi: bővítessék ki a felsőbb leányiskola az V—VI. osztályok megszüntetésével V—VIII. osztályu gimnáziumi évfolyamokkal. Hogy a kerül. közgyűlés mit fog határozni, azt nem lehet tudni, de az is bizonyos, hogy e tengeri kigyóvá nőt kérdésnek ez a tervezett megoldása — ha még tekintetbe vesszük, hogy a közeli Szombathelyen talán már szeptemberben megnyílik egy községi leánygimnázium — sem szerencsés. Ha fejleszteni akarja a kerület felsőbb leányiskoláját; akkor létesítsen tanítónőképezdét, ez — talán — még szerencsésebb lesz, mint az előbbi terv, mert a tanítónőképezde életpályára nevel és így mégis inkább remélhet az intézet nagyobb látogatottságot.

Uj szövetség. Május 14-én Budapesten a Ráday-könyvtár helyiségében *Zsilinszky* Mihály és Dr. Baltazár püspök elnöklete alatt új szövetség alakult. Az alakulásnál részt vettek a mi egyházunk vezérei közül is egynéhányan. Az új szövetség neve: Evangéliumi Protestáns szövetség lesz. — Mi annak idején beharangoztunk egy ilyen szövetség szükségességének, most azonban a vezetőség nem tartotta szükségesnek, hogy az egyházi lapokat értesitse a szándékáról; igazán nem tudjuk mi lehetett ennek az oka? Többet nem is tudunk, csak azt, hogy az alapszabály tervezetét elfogadták. — Talán lesz alkalmunk illetékes helyről többet is megtudni.

A protestáns közös bizottság ülése.

A protestáns közös bizottság gróf Dégenfeld József főgondnok és Baltik Frigyes püspök együttes elnöklete alatt szombaton tartott ülést, melyen a református és evangélikus egyházak vezérférfiai vettek részt. A jegyzőkönyvet dr. Baksa Lajos vezette s az ügyeket Sztelhló Kornél referálta. A bizottság a lelkészeknek jogos igényeit sem az 1898. évi kongrua törvény, sem az 1913. évi korpótlék-törvény által nem tekinti kielégítettnek s felterjesztést intéz a kormányhoz, melyben a jogos igények kielégítését esetleg az 1848. évi XX. t. c. alapján az e célra adandó segély által sürgeti. Felkéri egyuttal a két egyház főhatóságát, hogy a szükségleteknek már elrendelt összeírását mielőbb fejezzék be és munkájuk eredményét terjesszék fel. A vallás és közoktatásügyi minisztert felkéri, hogy az 1848. évi XX. t. c. végrehajtása tárgyában a kiküldött albizottsággal mielőbb tárgyaljon. Az alapítványok dolgában a bizottság ragaszkodik ahhoz az álláspontjához hogy az egyházi alapítványok létesítéséhez nem szükséges kormányhatósági jóváhagyás és a vallás és közoktatásügyi minisztert kéri, hogy addig, amíg a törvényhozás máskép nem intézkedik, fogadja el a magyar királyi Curia által is osztott ezt az álláspontot. A bizottság felterjesztést intéz a kormányhoz a tandíjmentességet megállapító törvény életbeléptetése előtt egyes iskolafentartók által megváltott tandíjakért adandó kárpótlás és a pozsonyi egyetemen evangélikus theologiai fakultás felállítása iránt.

A Debroit, mich-i (Észak Amerika) l. ág. h. ev. egyház, j. évi április hó 4-én K. feleségemmel egyetemben nagy szeretettel várt. Másnap megtartottam próbaszóaklatomat, a mely után a circa 500 lelket számláló, dunántulról ideszakadt hitbuzgó gyülekezet egyhangu lelkesedéssel lelkipásztorra választott. Az egyház erejéhez képest, tisztességes megélhetést biztosított számunkra. Nehéz munkámban hűséges támogatóm

feleségem, a ki tanítónőképezdét végezvén, a kántori teendőket teljesíti s a gyermekek oktatásában is igen nagy segítségemre van. Rövid itt létem alatt, hitsorsaim és lelkes honfitársaim körében 1800 koronát gyűjtöttem harangra, amelynek felszerelését s az új modern lelkészlak fölépítését, ez év őszére tervezzük. Az ég áldása legyen nemes törekvéseinkben!

Vályi Gusztáv ev. lelkész.

Megjutalmazott tanítók. Sopron vármegye évenként tekintélyes jutalombdíjakat oszt ki azon tanítók között, akik a magyar nyelv sikeres tanítása vagy a társadalmi és közgazdasági terén kifejtett buzgó tevékenység által erre különösen érdemessé teszik magukat. Az ezen jutalmak odaítélésével megbízott bizottság j. évi május 14-én tartott ülésében hat tanítót jutalmazott meg egyenként 300—300 koronával. A 6 jutalmazott közül egy állami és három róm. kath. felekezeti mellett két evang. felekezeti tanító részesült e díjban, u. m. *Schrauf* Endre balfi és *Kiss* Gyula edvei tanítók. Tavaly hét jutalmazott között három evangélikus tanító volt, holott evang. tanítóink alig teszik ki 10-ed részét a vármegye tanítóságának.

Lelkészképzés. *Jancsi* János fészesztergályi lelkészt ápril. 9-én választották meg egyhangulag Nagypetróson lelkésznek. Beiktatása május 10-én történt, melyet *Szeherka* Pál, főesperes végzett. *Lichner* János berezói lelkész prédikált, *Bodnár* Gyula bukóczi lelkész pedig a liturgiát végezte. — Legyen áldott bemenetele.

Nyári szünidei tanfolyam Pozsonyban. Lelkészek, tanárok, tanítók, tanítónők és egyéb érdeklődők számára. A pozsonyi ág, hitv. ev. teol. akadémia tanárai, 10 napra terjedő teológiai (apologetikai) tanfolyamot szándékoznak tartani j. é. június 30-tól, július hó 10-ig) esetleg 7—17-ig.) Bejelentett előadások: 1. Az új szövetség a legújabb kutatások világában (10 előadás). 2. Az ó testamentum a legújabb kutatások világában (10 előadás.) 3. A teológia rendszere (5 előadás.) 4. A reformáció lényege. (5 előadás.) 5. Vallás pedagógiai kérdések. (4 előadás.) 6. A keresztyén eszme történeti képviselői. 7. Az egyházi zene története. Az ev. iskolai zene és énektanítás reformja. (2 előadás.) Előadások megtartására eddig jelentkeztek: Dr. Masznyik Endre, Dr. Daxer György, Hornyánszky Aladár, Kovács Sándor, Lic. Schmidt Károly Jenő. Változások a programban fenntartva. Az előadásokon kívül, (melyek délelőttönként a teol. akadémia épületében lesznek megtartva) 2 diskusszió. Vezetője: Hornyánszky Aladár. A pozsonyi ev. egyház belmissziói intézményeinek, Pozsony város tör-

téneti nevezetességeinek a megtekintése és kirándulások. Vezető: Kovács Sándor. Könyvtárlátás a teológiai irodalom újabb termékeiből. A tanfolyam teljesen ingyenes. Ingyen szállás a teol. otthon épületében kapható. Minden bővebb tájékoztatással készséggel szolgál a teol. akad. igazgatósága Pozsony (Konvent-utca 13). Kérjük az érdeklődőket, hogy május 30-ig okvetlenül jelentkezzenek és ugyanaddig esetleges kívánalmaikat is előterjesszék. A végleges programot annak idején az egyházi lapokban fogjuk közzé tenni.

Pályázat.

A hegyaljai egyházmegyébe kebelezett újcsanálói ág. hitv. ev. egyházközségben a lelkészi hivatal lemondás folytán megüresedvén, arra pályázat hirdettetik.

Szolgálati nyelv: magyar.

Javadalma: 3 szoba és 1 előszobából álló lakás, mellékhelyiségek, gazdasági épület és kerttel, 24 kataszteri hold, 744 □ öl szántó föld 1400 kor. átlagos évi bérösszeggel, 1 kat. hold 123 □ öl rét, 12 darab szarvasmarha legeltetésére jogosító 1 kat. hold 1486 □ öl legelő illetőség a községi közös legelőben, párbér és földmunka fejében átlag évi 500 kor., stóla, kongrua 837 kor. 68 fill.

A tiszakerületi lelkészválasztási szabályrendelet értelmében felszerelt s a választóegyházközség közgyűléséhez intézett trásbéli pályázat, az Alkotmány 359 és 324 §-ainak megfelelően kiállított bizonyítványok csatolásával, az 1914 évi június hó 10-ig, az illetékes főesperesi hivatalnál Ózd, Borsodvármegye nyújtandó be.

Ózd és Miskolc, 1914 évi május 7.

Turóczy Pál

főespercs.

3-3

Radvány István

egyházm. felügyelő.

Pályázati hirdetmény.

Az *aszódi* ág. h. ev. főgimn. fenntartó testülete a hetedik osztály megnyitásával az 1914 15. tanévtől kezdődőleg pályázatot hirdet a következő tanszékekre:

1.) Magyar—német, esetleg magyar—latin helyettes tanári,

2.) torna—rajz, esetleg csak torna, helyettes tanári állásra.

A megválasztott helyettes tanár javadalmazása évi 1600 (ezerhatszáz) korona, heti óráinak száma 20.

A gimnáziumi bizottsághoz címzett, kellően felszerelt folyamodványok a főgimn. igazgatóságához adandók be. Pályázati határidő 1914. jun. 14.

Aszód 1914. május 10.

Micsinay Ernő

biz. elnök.

Pályázat.

A mezőberényi II-ik kerületi ág. h. evang. egyház segédlelkészt keres, szolgálati nyelv: tót és magyar. Évi fizetés: teljes ellátás — mosáson kívül — és 920 korona készpénz. Az állás f. évi július 1-én vagy esetleg bármikor későbbben foglалható el. Ez állást elnyerni óhajtok szíveskedjenek alulírott nál jelentkezni.

Mezőberény, 1914. május 18-án.

Jeszenszky Károly
evang. lelkész

2-1

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS
NOSZKÓ ISTVÁN LAPTULAJDONOS.

Angol bőrbutor- és bőrszék-különlegességek

gyártása. Használt bőrbutorok festetnek. Kívánatra katalógust küld díjmentesen. Szücs A. Budapest, VII., Károly-körút 5/e. 24-13 **Telefon 148-07.**

WÄLSER FERENC

tűzoltási szerek és szivattyúk gyára
harang és fémöntöde
Budapest, VI., Lomb-utca 34-36.

(Villamos megálló: Váci-ut Láng-gépgyár.)
Legmodernebb berendezésű harangöntödeje

vállalkozik: 20 évi jótállás mellett harangok öntésére, repedt harangok átöntésére és régi harangok átalakítására forgatható új vaskoronák hozzáadásával, valamint meglevő harangzatoknak, a hiányzó harangok pótlása által, összhangba való hozatalára, továbbá harangállványoknak hengereltvasból való készítésére és ezek helyszínt szerelésére.

Kedvező fizetési feltételek.
Kívánatra költségvetések díjmentesen.

10

HIRDETÉS. „A vasárnapi iskola és a gyermek istentisztelet” címen Bobál Samu egyházmárai lelkész által megírt 44 oldalnyi füzet, a melyet szerző az összes lelkészeknek megküldött, **kapható** példányonként 30 fillérért, tömeges megrendelésnél (20 darabnál több) példányonként 24 fillérért a szerzőnél, valamint lapunk szerkesztőjénél is.

20-10

Ervényes 1914. május 1-től

Magyar királyi államposták menetrendje a BUDAPEST - HATVANI vonalon.

Állomások	Szv		Gyv		Szv		Gyv		Szv		Gyv		Szv		Gyv		Szv		Gyv		Szv		Gyv			
	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III	I-III	II-III		
Budapest k. p. l. i.	540	601	642	751	730	810	835	1200	1230	120	125	200	225	230	425	510	520	555	625	640	700	730	800	840	1105	1135
Rákospesztúr	601	642	751	730	810	835	1200	1230	120	125	200	225	230	425	510	520	555	625	640	700	730	800	840	1105	1135	
Gödöllő	642	751	730	810	835	1200	1230	120	125	200	225	230	425	510	520	555	625	640	700	730	800	840	1105	1135	1135	
Hatvan	751	730	810	835	1200	1230	120	125	200	225	230	425	510	520	555	625	640	700	730	800	840	1105	1135	1135	1135	
Állomások	339	340	439	500	311	313	407	415	317	319	1513	321	307	409	323	325	1501	327	329	421	305	405	329	1511	331	333
Hatvan	222	340	439	500	311	313	407	415	317	319	1513	321	307	409	323	325	1501	327	329	421	305	405	329	1511	331	333
Gödöllő	340	439	500	530	441	532	615	642	706	749	789	832	930	1100	1047	140	—	416	628	651	722	728	755	—	823	852
Rákospesztúr	439	500	530	530	532	615	642	706	749	789	832	930	1100	1047	140	—	416	628	651	722	728	755	—	823	852	
Budapest k. p. l. é.	500	530	530	530	532	615	642	706	749	789	832	930	1100	1047	140	—	416	628	651	722	728	755	—	823	852	

A 330. sz. vonat Bp.-Józsefváros p. u.-ból indul és a 311. sz. vonat Bp.-Józsefváros p. u.-ra érkezik s csak hétköznapokon közlekedik. A 314/a, 333/a és 335 sz. vonatok csak vasár és ünnepnapokon közlekednek.

STELCZER KÁROLY

múasztalos, oltár-
építő és templombe-
rendezési vállalata

GYŐR, Kossuth Lajos-utca 24. sz.

Telefon 578.

Telefon 588.

Iparos és nem kereskedő 35. éve fennálló ker. czég.

Készít és javít: Kelyhet, borkanecót, oltárgyertya- és tó keresztet, csillárt, gyertyára és villanyra stb. Arany, ezüst kinaezüst, bronzból, művészi és egyszerű kivitelben **Kelyhek** stb. tárgyak **valódi tűz-** galván aranyozás és ezüstözés **jótállással.** Tervezés és költségvetés díjtalanul. Mielőtt máshol rendelést tesz, méltóztassék egy árjegyzéket kérni, melyet ingyen bérmentve küld.

☒☒☒ Kéri nagybecsű pártfogását ☒☒☒

BITTNER JÁNOS

egyházi szerek műötvöse.

Budapest, IX., Lódogány 23. (Bejárás Gzuczor-utca f.) 50-10

HARMONIUM ÉS ZONGORA

Mielőtt harmoniumot vásárolna, ne mulassza el a mi **főárjegyzékünket kérni!**

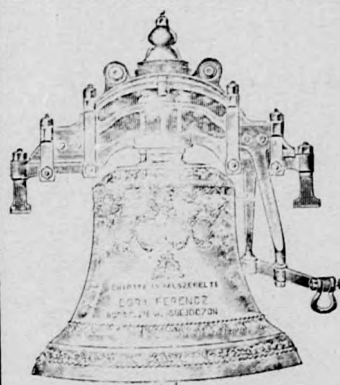
8-41

Az országban a legnagyobb választék elvámolt elsőrendű amerikai és németországi gyártmányokban kedvezményes fizetési feltételek mellett minden árfelemelés nélkül.

Képviselek kerestetek.

HERBER ÉS BERLETH

Budapest, VII., Wesselényi-u. 53. sz.

Legrégebbi harangöntőde

alapítva 1793. évben

baktai

EGRY FERENC.

Kisgejőcz (Ungmegye.)

Budapest, VI.,

Lehel-utca 8. a

Budapesti telefon 25-37

harang és ércöntőde, cs. és kir. szabadalmazott harang felszerelések, vas harangláb gyár.

Kitüntette: Páris 3 drb. érem. Varsaille 1, Moszkva 2, Bécs 2, Budapest 4, Szeged 1, Székesfehérvár 4, Kecskemét 1, Pécs 1, Hódmezővásárhely arany oklevél. Békésm. gazd. egyesület. Országos gazd. egyesület. Győrvidéki gazdasági egyesület. Országos Iparegyesület. Országos vas- és fémpari kiállítás. Hon disz. érem Ezenfelül 3 darab érdemkereszt, egy a ... érsektől.

Könyvhirdetmény. Uj „Evang. Konfirmándusok Vallástana.” Irta: Mayer Pál ev. lelkész, Iklad (u. p. Aszód). Ára: 50 fill. A tiszta jövedelem 50 százaléka az ev. lelkészek árváinak árvaházi alapja javára. Minthogy a hiv. bíráló a könyv hitépítő irányát s egyszerű, világos stilizálást nagyon kiemeli, általánosabb elterjedés után a következő kiadások tiszta jövedelmét teljesen a jelzett cél javára engedem át. 9-9.

Legújabb könyvek.

UJDONSÁG!

A Szocializmus és a vallás

Irta: Ürmösi József unitárius lelkész

Ára: 1 K. 10 f.

Konfirmációi ajándékok.

Újtestamentum zsolnárokkal

30 és 50 fillér.

Konfirmációi emlékkönyv

Szerkeszti: Paulik János

Ára: 3 K. 50. és 6 K.

Vallásos iratok falitáblák stb. stb.

Kaphatók:

Kóka Lajos

prof. irányu könyvkereskedésében,
Budapest, IV. Károly-utca 1. szám.

Toronyórákat

gyárt elsőrendű kivitelben,
jótállás mellett

NADLER ÉS DR. SCHÖNFELD

LEUCWILBER P. E. utódai

Budapest, VII., Práter-utca 9 sz.

Alapított 1891. Telefon 14-87.

Képes árjegyzéket és költségvetést díjtalanul küld.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, Gyár-
város.

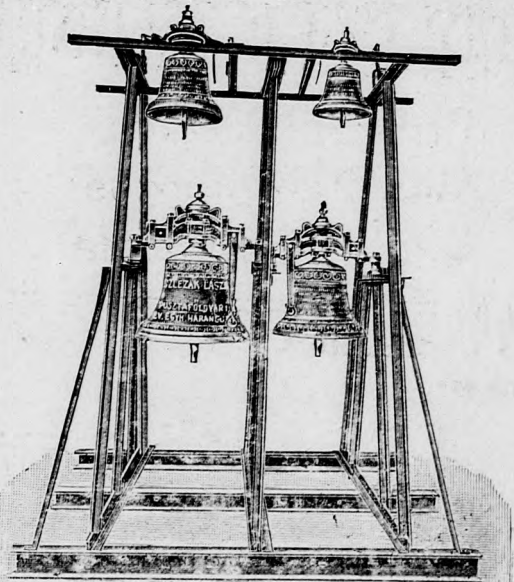
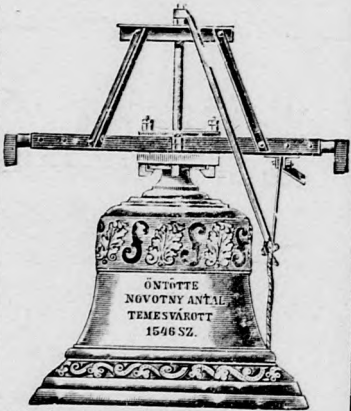
Ajánlja magát több évi szavatolással: mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áflyukasz-
foff harangjaif,

melyek felső részükön a hegedüéhoz hasonló 8 alalu nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modoruak. Ily szerkezetü 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára
Budapest, VI. ker. Frangepán-u. 77

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkarcsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten. Budapest mellett.